

agrupació excursionista talaia

FEDERATS A:

federación catalana de montaña
federación catalana de esquí
comité de exploraciones subterráneas de cataluña
asociación española de camping y caravana

CARRER ANSELM CLAVE, 3 - TELEFON 8931257 - VILANOVA I LA GELTRU

CIRCULAR PER ALS SOCIS

Març del 1971

Construccions medievals defensives (23)

Torres de l'antic terme d'Olèrdola

(II)

Una altre torre de localització dubtosa dins l'antic terme d'Olèrdola és la torre Oller de Rafaguera. De Rafaguera hi ha notícies l'any 1034 quan Giscafret efectuà una permuta amb el monestir de S. Cugat, d'una vinya situada en el terme d'Olèrdola, «ubi mihi pater Rafaguera», i que pel cantó de migdia afrontava amb «ipsa strada qui pergit ubique».

Passats bastants anys, el 1127, es feu públic el testament del difunt Berenguer Bonfill, jurat pels seus marmesors a l'església de San Pere Molanta, terme del castell d'Olèrdola. Berenguer Bonfill estava casat amb Adelandis i entre els seus fills hi havia Pere Berenguer (després

batlle de Vilafranca), Bertran, Dalmau, Arnau i Oller. D'aquest últim, diu: «Deinde concessit filio suo Oler mansum de ipsa Rafagera, cum suis pertinenciis, simul cum hereditate que fuit de avia sua que habebat in curtello, cum medietate de ipso cellario et terras et vineas pariter de ipso Albornar». (L'Albornar és una masia propera a Santa Margarida). El document segueix després: «Precepit etiam filiis suis suprascriptis, scilicet, P. Berengarii atque Dalmati, sive Bertrando, ut fecissent mansiones et turrem Oler in ipsa Rafagera...»

-No sabem si es construí aquesta torre, però tenim notícies de que Gui-

llem Ramon de S. Oliva i la seva muller Estefania atorgaren a S. Cugat, llicència per agafar aigua del alou que tenien en el terme d'Olèrdola, Parròquia de Santa Margarida, a fi d'alimentar «*ipsum regum de Rafegera*». Seguint l'estudi dels documents del Cartoral de S. Cugat veiem que aquesta sèquia feia treballar «*ipso bolino de Rafegera*», no gaire llunyà a la «*fortitudine de Penafidelis*», segons document de l'any 1143. De la torre ja no s'en parla més.

* * *

El molí de la Rovira està junt a la riera de Vilafranca, prop de la carretera de Vilanova. Aquesta riera recull les aigües d'una extensa zona dels contorns de Vilafranca i antigament, quan per aquells rodals hi havia boscos més o menys extensos (pensem que el mot «rovira» és sinònim de «roureda») transcorria regularment pel llit un cabdal d'aigua suficient per a moure diversos molins. Actualment sols hi recorren les pestilents aigües del claveguerat vilafranquí.

El 24 de juliol del 958, Daniel donà al monestir de S. Cugat totes les propietats que tenia en el terme d'Olèrdola entre les quals hi havia cases, corrals, «*et turre*», i terres, situades en el lloc «que dicunt ad ipsa Rovira de Fonte Cavallare». Les afrontacions són tan locals, que fan difícil la localització del lloc, però documents posteriors tornen a parlar de «*ipsa Rovira*», confirmant l'identificació amb el lloc actual. En quan a «Cavallare», Balari diu que és una derivació de «*coves* o «*cavelles*», i en aquest cas podem interpretar «*Fonte Cavallare*» com a «font de la cova», o de les coves, indicant una avui dia extingida surgència.

L'únic trajecte de la riera de la Rovira on hi ha terres de cultiu, antics

molins i cavitats ben properes (estudiades pels arqueòlegs vilafranquins) és en els meandres del congost de Montaspre, sota la Plana Rodona, on la riera pren el nom «del Molinet», per les restes quasi inidentificables d'un edifici dedicat a la molturació que en aquell lloc hi havia. En més bon estat, però enrunant-se també, hi ha més al N. de la riera, les restes medievals del Molí d'en Coll. Creiem que la torre de la Rovira estaria situada en un lloc proper a aquests molins.

* * *

El 1013 el bisbe Deusdedit feu una permuta de bens del terme d'Olèrdola per reparar la torre de La Granada. L'alou permutat estava situat a «*Victrano*». Les afrontacions eren: A cerç el «*monte de ipsa guissera*» i l'alou de Gombau del terme «*de pax*» (Pacs). A Orient, amb «*ipsa cleota*». A migdia, «*ipsa via calciata pergentis ad terrachona*», i a ponent, el «*flumine Victrano*». Aquestes afrontacions inclouen tot el que hi ha, cases, cultius, corrals, etc., i a més, la meitat de «*ipsa turre*» construïda i que fou del difunt jutge Teudisclè.

El riu «*Victrano*», o «*Vitranc*» segons altres documents, l'identifiquem amb l'actual riera de Llitrà, la qual procedeix de Viloví i passa per Pacs, localitat aquesta de la qual s'esmenten les guixeres encara avui dia en explotació. El lloc de «*Vitrano*» no estaria massa lluny de l'actual caseriu de Can Salines, en la divisòria de Vilafranca i Els Monjos. El jutge Teudisclè que tenia la meitat de la torre de Vitrà, posseïa així mateix el lloc de Viladellops. El document citat és l'únic que hem vist esmentar la torre.

SECCIO DE CULTURA

Coneguem l'idioma

HAVER DE...

«TENIR QUE...»

En català, per expressar el sentit d'obligació o de necessitat, ens servim del verb **haver** seguit de la preposició **de**, és a dir, **haver de**.

Ho he de fer

Has d'anar a l'escola

Vaig haver de dir-li

Haurem d'acceptar

Heu de seguir el camí

Van haver de marxar

Les formes «**Tenir que**» i «**Tenir de**» tan correntment usades en el llenguatge parlat, són completament **inadmissibles**. En aquest sentit d'obligació, el verb **haver** en la primera persona del singular del present d'indicatiu, té les dues formes **he** i **haig** o sigui que és igualment correcte dir **Ho he de fer** que **Ho haig de fer**.

Observem que el verb **deure** en català no expressa sentit d'obligació sinó de dubte o probabilitat. **Ja deuen ser les set, ja deu haver arribat**, llevat quan indica l'existència d'un deute. (Em **deus** un sopar, et **dec** el viatge).

Tenim també per a l'expressió del sentit d'obligació un verb genuïnament català i d'ús encara ben viu. Ens referim al verb **caldre**. Aquest verb és equivalent al francès «**falloir**» i a les expressions castellanes **haber que**, **ser preciso**, **ser necesario**.

En el llenguatge parlat s'ha anat reduint l'ús de **caldre** a les frases negatives (**no cal que hi vagis**, **no cal**

que diguis res). Cal que emprem aquesta forma també en les oracions afirmatives i evitar les inadmissibles **és precis**, **hi ha que**, que per influència del castellà s'han anat introduint.

Ex.:

Cal estar preparat

Cal que obrem amb honradesa

Caldrà anar-hi depressa

Treballarem tots, si cal.

I cal que evitem aquestes **INCO-**
RRECCIONS

Hi ha que estar preparat

Es precis anar-hi

Aurèlia RION

BIBLIOTECA

● Ultims llibres ingressats

La Sardana (3 volums) .Quaderns de Cultura.

«Les Andes, techo de América». C. Arthaud - F. Hébert-Stevens.

«Masada». Yigael Yadin.

«Gari Gari». Bernatzik.

«Paititi. Tras las huellas de los incas». Ertl.

NOTICIARI

CONFERENCIA

El nostre consoci Joan Orriols i Carbonell pronuncià el passat dia 3 de febrer una interessant conferència a la sala d'actes de la Biblioteca Víctor Balaguer, sobre el tema «Ricart, l'home». L'exposició que el conferenciant feu de l'artista vilanoví resultà molt precisa i amena, la qual cosa li valgué una merescuda aprovació del públic assistent al finalitzar la conferència. L'A. E. Talaia afegeix també la seva sincera felicitació al culte associat.

LLIBRE VILANOVI

La col·lecció «Episodis de la Història» que edita R. Dalmau, ha publicat el llibret «Vilanova i la Geltrú en la guerra del francès» del nostre compatriota i bon amic de l'Entitat Oriol Pi de Cabanyes. La nostra felicitació al jove autor per la seva contribució a la historiografia local.

LES COMPARSES

La participació de comparsers augmenta cada vegada més, d'un any a l'altre. Enguany a la nostra Entitat hi comptaren 129 parelles, 52 d'elles infantils. Cristòfor Fabré i la simpàtica Assumpta Baig foren els respectius portants de les banderes. Foren concedides les medalles de la constància a les parelles Francesc Herran i Joana Montoliu i Xavier Cuenca i Rosana Lluch.

Com ja és tradicional, la casa Coca-Cola contribuï al lluïment del nostre grup col·laborant amb la presentació d'una carrossa alegòrica al «Llibre de la Jungla». Presentaren l'ofrena d'un ram de flors a la Comparsa d'Honor la parelleta infantil Joan Carles Morata i Aurora Morata.

ELS CASTELLS CATALANS

En el fascicle 17 d'aquesta publicació, s'inicia la descripció dels castells de la comarca del Baix Penedès. Hi són comentats els castells d'Albinyana, Esquena Rosa, Banyeres, Calafell, Llorenç del Penedès, Marmellar, El Montmell i Santa Oliva. Com en els quaderns anteriors, la col·laboració vilanovina hi és abundosa.

REIVINDICACIO DEL NOM DE VILANOVA

En el últim Ple Municipal anterior a la renovació de consellers, es prengué l'acord de reivindicar el veritable nom de la ciutat al mateix temps que es sol·licitava autorització per a utilitzar penó o bandera representativa. Hem de tenir en compte que la transformació que sofrí el nom de Vilanova, és un fet relativament recent, i tot això no fou mai absoluta, fluctuant en un bilingüisme anodí. Celebrem, doncs, l'acertada decisió del Consistori, esperant-ne l'aprovació per part dels organismes corresponents.

DESARBORITZACIO DE CARRETERES

La carretera de Vilafranca es va quedant sense arbres. Primer es tallaren els de prop de la capital de l'Alt Penedès. Després el sector de Canyelles, on el paisatge se n'ha ressentit. Ara els de prop del Griffi i barriada del Tacó. L'arboricida serra mecànica no para. Diuen que és per a eixemplant la carretera, i potser serà veritat. En tot cas no sabríem veure cap perill per als conductors precisament en unes zones on és obligat circular a una velocitat que no resultaria necessàriament fatal al xocar contra un arbre.

Catàleg Espeleològic del Macís de Garraf

(II)

AVENC DELS ARAGALLS **Garraf (Municipi de Sitges)**

Situació: Es troba situat a la riera que baixa per la dreta de l'Avenc Ample, i a la seva vertent esquerra, a uns 60 metres sobre el nivell de la mateixa, pertanyent al Fondo de les Coves.

Coordenades: X = 5° 31' 40"; Y = 41° 16' 35"; Z = 300 mts. s. n. m.

Fondària: 59 metres.

Bibliografia: 1.ª exploració efectuada el 8 de Gener del 1967, per els membres del S.I.R.E. U.E.C. Sants: Francesca Cornellas, C. Cornellas, A. Fernández, J. M. Miñarro, E. Sabaté i M. Vidrier. Publicada la fitxa i topografia en SENDEROS U.E.C. del Juny 1967.

AVENC SANTS **Garraf (municipi de Sitges)**

Situació: Es troba a uns 5 metres a l'Est de l'Avenc dels Aragalls i a uns 60 metres sobre el nivell de la riera «Fons de les Coves».

Coordenades: X = 5° 31' 40"; Y = 41° 16' 35"; Z = 300 mts. s. n. m.

Fondària: 57 metres.

Bibliografia: 1.ª exploració feta el 4 de Juny del 1967 per els membres del S.I.R.E. de l'U.E.C. Sants: J. Fonollar, R. Lleó i J. M. Miñarro. La fitxa i la topografia van ésser publicades a SENDEROS U.E.C. d'Octubre 1967.

AVENC DE LES MALESES **Vallcarca (municipi de Sitges)**

Situació: Es troba situat al torrent de les Maleses, vora Can Amell de la Muntanya, al costat mateix del punt on la línia elèctrica creua el torrent. S'identifica fàcilment des del camí que va de Vallcarca a Campdases, i que passa per la part oposada de la riera en la que està situat l'avenc, per la figuera que surt de la boca de la cavitat.

Coordenades: X = 5° 33' 48"; Y = 41° 15' 00"; Z = 165 mts. s. n. m.

Fondària: 8 metres.

Bibliografia: Fitxa i topografia publicades en la Revista SOTERRANIA n.º 2 del Grup Espeleològic TALAIA.

“SOTERRANIA” N.º 2

El Grup Espeleològic TALAIA de la nostra Entitat ha fet sortir a la llum, després de dos anys d'interrupció, el segon número de la revista «SOTERRANIA». En aquesta revista s'hi publiquen algunes de les activitats i campanyes portades a terme per aquest animós i actiu Grup així com també algunes topografies de cavitats explorades.

Tots els socis interessats en adquirir algun exemplar poden dirigir-se al Local Social sollicitant-lo a Domènec Vedo, o al Sr. Llaverias.

Els residents fóra de Vilanova poden sollicitar-lo per escrit, i els serà tramès contra reemborsament, al preu de 35 pts. més les despeses de tramesa.

Operació "Acuari"

Aquest any s'ha reprès l'organització d'aquesta prova que l'anterior fou suspesa per manca d'equips. La present edició s'ha vist afavorida per la quantitat d'equips, inclús n'hi havien d'Entitats forànies, i també pel temps, ja que malgrat el nom que portava la prova, el temps ha sigut esplèndid. En alguns punts de l'organització s'hi notaren algunes petites deficiències que esperem seràn solventades amb eficàcia en futures edicions.

La sortida de la prova tingué lloc en el poble de St. Climent de Llobregat a la vora d'un pont, el qual féu que tots els equips participants, menys un, intepretaren malament el gràfic Dufour, sistema amb el que s'inicià la prova, i agafaren el camí de l'esquerra del pont en lloc de prendre el de la dreta. Alguns equips van saber rectificar a temps, però n'hi hagueren alguns que carregaren

de punts al no passar per el control de Pas 1 i anar directes fins al Control de Neutralització A. S'arribava, després de pujar bastant d'estona, a la cota 288 de la Carrerada on hi havia el control A, el qual donava unes fulles en les quals hi havia un atzimut que conduïa fins un bosc a les vores de Can Bruguera, des d'aquí el Control B donava el gràfic i coordenades per anar a la Font de la Cadireta. El Control C allà situat, entregava el promig del pas que per regularitat portava a un fons, a les vores de la Font del Ferro. En aquest lloc hi havia el Control D que repartia una fulla de Descripció per anar fins a Bruguers on estava col·locat el Control E, al qual arribaven els marxadors convençuts de que allí s'acabava la cursa, però quina no era la seva sorpresa al dir-els-hi el control que es tenia que pujar fins dalt el Castell de l'Eramprunyà i baixar, llavors sí que s'acabava la prova.

CLASSIFICACIO

Ordre	Dorsal	EQUIP	Entitat	Punts
1	24	Lluïsa Domingo - Rafael Xancó	UEC-Molins	26
2	16	Assumpta Baig - Enric Garriga	A. E. Talaia	42
3	15	Antoni Llorba - Manuel Prats	A. E. Talaia	42
4	14	David Vidal - M. ^a Rosa Simón	A. E. Talaia	46
5	11	Isabel Romeu - Joan Ferrer	A. E. Talaia	50
6	9	Josep Planas - Roser Muela	A. E. Talaia	52
7	12	Josep Valentí - Vicens Agustí	UME-Gavá	57
8	17	Jordi Sánchez - Manuel Alonso	FE-Barna.	57
9	5	Cristòfor Fabré - Amadeu Redondo	A. E. Talaia	57
10	3	Francesc Castrosin - Joan Rigol	UEC. Molins	53
11	8	Lluís Daviu - Carme Borrego	A. E. Talaia	60
12	18	Lluís Gendra - Jordi Ribó	FE-Barna.	61
13	1	Jaume Ferrer - Ramon Gómez	UEC-Molins	62
14	2	Toni Batanero - Montserrat Bartí	A. E. Talaia	63
15	6	Amparo Calduch - Josep Farré	Dinàmic	85
16	4	Antònia Garcia - Andreu Romà	Dinàmic	102

Secció fotogràfica

Aquesta Secció organitza per el mes de Març, el Primer Concurs Anual Social de Fotografia en blanc i negre.

B A S E S

Participants.— Podran participar tots els socis de l'Entitat.

Tema.— Muntanya i Lliure.

Tamany.— Únic de 13 x 18, al darrera de cada fotografia hi haurà de constar el títol de l'obra i el lema de l'autor.

Admissió.— Cada mes dues (2) fotografies, les obres podran entregar-se de pròpia mà o amb sobre tencat al conserge Sr. Llaveries.

Exposició.— Les obres estaran ex-

posades en el nostre Local Social durant tot el mes.

Jurat.— El Jurat estarà constituït per tots els socis assistents a la reunió ordinària que es farà cada fi de mes.

Drets.— Seran de 5 ptes. els socis i de 3 ptes. els socis de la secció.

Premis.— Hi hauran dos primers premis i d'altres que oportunament s'anunciaran, el guanyador de cada mes se li entregarà un carret Kodak de 24 x 36.

Plaç d'admissió.— Serà del 1 al 28 de cada mes.

La Secció organitzadora es reserva el dret de canviar les bases en cas necessari.

PROPERES EXCURSIONS DE MES INTERES

Dia 14 de març

XIII Marxa Social d'Orientació i Regularitat per Descripció.

Dies 19, 20 i 21 de març

I CAMPAMENT D'ESCALADA D'ALTA MUNTANYA.

PEDRAFORCA (Pirineu Català).

Dia 28 de març

Excursió per a Infants. Torrelletes i contorns.

Dia 28 de març

Participació a la I Marxa Oficial per Coordenades. (U. E. C.).

Dia 25 d'abril

Participació a la XVIII Marxa Dufour d'Orientació i Regularitat (U. E. C.).

CICLE D'EXCURSIONS INFANTILS

Una vegada cada mes, a diumenge, organitzem per als vostres fills petits, nens i nenes, una excursió per la nostra comarca, a peu i en autocar, a preus mòdics. Inscriviu-hi els vostres petits. Així aprenen a estimar la naturalesa, es fan sociables, senten l'esperit de comunitat, aprenen art i arqueologia.

(Els articles reflexen només les opinions de llurs autors)

Joieria - Relotgeria
Trofeus Esportius

SUIZA

Gran sortit de regals per Sant Josep

Plaça del 18 de juliol, 1
Telèfon 893 00 89
VILANOVA I LA GELTRÚ

FINESTRES

VENTIKLAR

DISTRIBUIDOR:

CUELLAR

Vidres i cristalls plans de tota mena

Sant Gervasi, 10

Tel. 893 23 93